

## Investigation on Knowledge Situation and Observation of Legal Aspects and Its Related Factors in Nurses

Mitra Sedghi Sabet<sup>1</sup>, Maasoumeh Parvaresh Maryan<sup>2</sup>,  
Mojgan Baghaee<sup>3</sup>, Ehsan Kazemnejad Leili<sup>4</sup>, Mojtaba Janipour<sup>5</sup>

### Abstract

**Background and aim:** The nurses with the main aim of providing the improvement and the human health, need to regard the rules so that they avoid from any medical fault and hurting to the patients. Hereof, it is felt to have valuable data about the knowledge situation and regarding the legal aspects by the nurses. The study was done with the aim of determining the knowledge situation and regarding the legal professional aspects by the nurses and its related factors in educational - remedial centers of Rasht City.

**Method:** The segmental - analytical study was done on 362 nurses who are employed in 7 educational - remedial centers depending to Guilan Medical Sciences University in Rasht and had entrance criteria of the study. The samples were chosen accidentally systematically. The study's data were gathered with research- oriented tools including three parts: individual and job information, knowledge situation of the aspects of the professional act and the situation of regarding the legal aspects of the profession and it was

---

1. Master of nursing, M.A. student of Crime Law and Criminology, faculty member of Shahid Beheshti nursing- midwifery college, Medical Sciences University Guilan, Rasht, Iran. (Corresponding author)

Email: mitrasedghisabet@gmail.com

2. M.A. student of Nursing Teaching, Shahid Beheshti nursing- midwifery college, Medical Sciences University Guilan, Rasht, Iran.

3. Top master of nursing, faculty member (trainer) of Center of Researches of Affective Factors on the Health, medical Sciences University of Guilan, Rash, Iran.

4. Ph.D. student of Biological Statistics, faculty member (lectureship) of Center of Researches of Affective Factors on the Health, medical Sciences University of Guilan, Rash, Iran.

5. Ph.D. Student of Criminal Law and Criminology, Dept Law, Guilan University, Rasht. Iran.

Original Article Received: 3 April 2017 Accepted: 17 September 2017

done by approach. After calculating as a percent, the total scores accessed from the questionnaire of knowledge of the legal aspects (between 0-20) and the total scores of the situation of regarding legal aspects of the profession (between 0-90) were categorized in three levels of low knowledge (0-33%), medium knowledge (34-66%) and good knowledge (67-100%) and in three levels of undesirable (0-33%), relatively desirable (34-66%) and desirable (67-100%) respectively; then they were analyzed by using descriptive tests (mean, standard deviation and abundance) and deductive tests (Spearman correlation, Man-Vitney You and Kruskal Valace) on SPSS 16.

**Finding:** The majority of the case units of the study included the women (95.2%) aged 30-40 (40.4%) with the Mean and Standard Deviation of  $34.7 \pm 8.1$ . The most individuals in the study had the medium level of situation of legal knowledge (77.1%) and also relatively desirable level of regarding situation (80.2). There was a low significant correlation between the situation of knowledge of legal aspects and the situation of it's regarding ( $r=0.001$ ;  $P=0.002$ ). The situation of the knowledge of legal aspects of the profession in the studied units had a significant statistical relation with age ( $P=0.001$ ), job background ( $P=0.0001$ ), marital situation ( $P=0.012$ ), job shift ( $P=0.036$ ), type of employment ( $P=0.0001$ ), job eminence ( $P=0.01$ ) and the employment part ( $P=0.008$ ). The situation of regarding of the legal aspects of the profession of nursing in the study samples had a significant relation with sex ( $P=0.001$ ). Regression coefficients of the factors related to the knowledge and regarding the legal aspects of the profession of nursing showed the power of the age variables ( $P=0.03$ ) and having information about legal aspects of the profession ( $P=0.04$ ) for predicting higher score of knowledge of the legal aspects of the profession. The variables of the score of knowledge of professional legal aspects ( $P=0.001$ ) and age ( $P=0.027$ ) had higher power of predicting the score for regarding the legal aspects of the profession (OR=1.15, %95, CI: 1.05-1.24).

**Conclusion:** The results of the study show that the nurses need to more knowledge about the legal aspects of the profession and improving the level of regarding the aspects, especially for the nurses with lower age range and job antecedence and also contractual forces.

### Keywords

Nurse, Professional Rules, Knowledge, Assessing Performance of the Nurses

Please cite this article as: Sedghi Sabet M, Parvaresh Maryan M, Baghaee M, Kazemnejad Leili E, Janipour M. Investigation on Knowledge Situation and Observation of Legal Aspects and Its Related Factors in Nurses. Iran J Med Law 2017; 11(43): 147-172.

## بررسی وضعیت آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی

### و عوامل مرتبط با آن در پرستاران

میترا صدقی ثابت<sup>۱</sup>

معصومه پرورش مریان<sup>۲</sup>

مژگان بقایی<sup>۳</sup>

احسان کاظم‌نژاد لیلی<sup>۴</sup>

مجتبی جانی پور<sup>۵</sup>

#### چکیده

**زمینه و هدف:** پرستاران با هدف اصلی تأمین بهبودی و سلامت بشریت نیازمند رعایت قوانین می‌باشند تا از هر گونه خطای پزشکی و آسیب به بیماران به دور باشند. در این راستا، نیاز به داشتن داده‌های معتبر درباره وضعیت آگاهی و رعایت پرستاران از جنبه‌های قانونی احساس می‌شود. این

۱. کارشناس ارشد پرستاری، دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، عضو هیأت‌علمی، دانشکده پرستاری مامایی شهید بهشتی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران. (نویسنده مسؤول)  
Email: mitrasedghisabet@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناس ارشد آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی شهید بهشتی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.

۳. مربی، کارشناس ارشد پرستاری، عضو هیأت‌علمی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.

۴. دانشیار، دکترای آمار زیستی، عضو هیأت‌علمی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.

۵. استادیار، دکترای حقوق، دانشکده حقوق، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

نوع مقاله: پژوهشی تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۶/۱/۱۴ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۶/۶/۲۶

پژوهش با هدف تعیین وضعیت آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی حرفه‌ای پرستاران در مراکز آموزشی درمانی شهر رشت و عوامل مرتبط با آن انجام شده است.

**روش:** این مطالعه مقطعی - تحلیلی بر روی ۳۶۲ پرستار شاغل در ۷ مرکز آموزشی - درمانی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان در شهر رشت و دارای معیارهای ورود به مطالعه انجام شده است. نمونه‌ها به روش تصادفی سیستماتیک انتخاب شدند. داده‌های پژوهش با ابزاری پژوهشگر ساخته شامل سه بخش اطلاعات فردی و شغلی، وضعیت آگاهی از جنبه‌های قانون حرفه‌ای و وضعیت رعایت جنبه‌های قانونی حرفه و به روش خودایفا گردآوری شدند. مجموع نمرات کسب شده از پرسشنامه آگاهی از جنبه‌های قانونی (با محدوده ۰-۲۰) پس از محاسبه به صورت درصد، در سه سطح آگاهی ضعیف (۰-۳۳) درصد، متوسط (۳۴-۶۶) درصد و خوب (۶۷-۱۰۰) درصد و نمرات وضعیت رعایت جنبه‌های قانونی حرفه (با محدوده ۰-۹۰) پس از محاسبه به صورت درصد، در سه سطح نامطلوب (۰-۳۳) درصد (نمره)، نسبتاً مطلوب (۳۴-۶۶) درصد (نمره) و مطلوب (۶۷-۱۰۰) درصد (نمره) طبقه‌بندی و با استفاده از آزمون‌های توصیفی (میانگین و انحراف معیار و فراوانی) و استنباطی (همبستگی اسپیرمن، من ویتنی یو و کروسکال والیس) تحت نرم‌افزار SPSS 16 تجزیه و تحلیل شدند.

**یافته‌ها:** اکثریت واحدهای مورد پژوهش را زنان (۹۵/۲ درصد)، در محدوده سنی ۳۰-۴۰ سال (۴۰/۴ درصد) و با میانگین و انحراف معیار سنی  $34.7 \pm 8.1$  سال تشکیل می‌داد. اکثریت نمونه‌های این مطالعه از وضعیت آگاهی قانونی متوسط (۷۷/۱ درصد) و همچنین وضعیت رعایت نسبتاً مطلوب (۸۰/۲ درصد) برخوردار بودند. همبستگی معنی‌دار ضعیفی بین وضعیت آگاهی از جنبه‌های قانونی و وضعیت رعایت آن دیده شد ( $P=0.002$ ،  $r=0.162$ ). وضعیت آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه در واحدهای مورد پژوهش ارتباط آماری معنی‌داری با سن ( $P=0.001$ )، سابقه کاری ( $P=0.0001$ )، وضعیت تأهل ( $P=0.012$ )، نوبت کاری ( $P=0.036$ )، نوع استخدام ( $P=0.0001$ )، سمت شغلی ( $P=0.01$ ) و بخش محل خدمت ( $P=0.008$ ) آنان داشت. وضعیت رعایت جنبه‌های قانونی حرفه در نمونه‌های پژوهش نیز با جنسیت ( $P=0.001$ ) آنان ارتباط آماری معنی‌داری داشت. ضرایب رگرسیونی عوامل مرتبط با آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی در حرفه پرستاری نشانگر توان متغیرهای سن ( $P=0.03$ ) و داشتن اطلاعات در زمینه جنبه‌های قانونی حرفه ( $P=0.04$ ) در پیش‌بینی نمره بالاتر آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه بود. متغیرهای نمره آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه‌ای ( $P=0.001$ ) و سن ( $P=0.027$ ) دارای توان پیش‌بینی‌کنندگی نمره بالاتر رعایت جنبه‌های قانونی حرفه‌ای بوده‌اند (OR=۱/۱۵، CI: ۱/۰۵-۱/۲۴،  $P=0.95$ ).

**بحث و نتیجه‌گیری:** نتایج این مطالعه نشانگر نیاز پرستاران به دانش بیشتر در زمینه جنبه‌های قانونی حرفه و ارتقای سطح رعایت این جنبه‌ها، به ویژه در پرستارانی با محدوده سنی و سابقه بالینی کم‌تر و همچنین نیروهای طرحی و قراردادی است.

### واژگان کلیدی

پرستار، قوانین حرفه‌ای، آگاهی، ارزیابی عملکرد پرستاران

## مقدمه

قانون در همه حال تنظیم‌کننده روابط و چگونگی رفتار افراد با یکدیگر بوده و رعایت آن از امور اجتناب‌ناپذیر در کلیه روابط اجتماعی می‌باشد (۱). این امر در حرفه پرستاری اهمیت خاصی دارد، زیرا پرستاران با هدف اصلی و غایی حرفه خود، یعنی تأمین بهبودی و سلامت بشریت نیازمند رعایت قوانین و همچنین مسؤولیت‌پذیری و پاسخگویی می‌باشند (۲). نیاز به قانون در پرستاری، همگام با تغییرات شگرف در نقش پرستاران و شکل‌گیری حرفه‌ای مستقل و تصمیم‌گیرنده، به ویژه در چند دهه اخیر بیشتر احساس می‌شود. امروزه پرستاران، با همکاری دیگر اعضای تیم مراقبتی، کنترل اطلاعات فیزیولوژیک و کار با تجهیزات پیشرفته‌ای را برای حفظ حیات بیماران بر عهده داشته و مصرف میلیون‌ها دلار را در برنامه‌های مراقبت بهداشتی مدیریت می‌کنند. شرایط موجود به افزایش مسؤولیت حرفه‌ای پرستاران و لزوم پاسخگویی آنان در قبال عملکردشان منجر شده است، البته ویژگی پاسخگویی یا استقلال و قدرت فرد در حوزه مسؤولیت‌ها معمولاً با ایجاد مسؤولیت قانونی همراه است (۱). بدین ترتیب پرستار دارای مسؤولیت قانونی مرتبط با استقلال در عملکرد بوده و در قبال وارد شدن صدمه به دیگری مسؤول می‌باشد. او باید همواره اصل عدم آسیب‌رسانی به بیمار را مد نظر داشته باشد (۳).

بنابراین پرستاران باید حرکت در چارچوب ضوابط و شرح وظایف را از اهم امور مورد توجه خود قرار دهند (۴) و قانون را به عنوان عنصر کلیدی کار خود بشناسند تا در فرایند تصمیم‌گیری مورد حمایت قرار گرفته و دچار زیان و خسارت نشوند (۵). اهمیت این امر با توجه به مطرح شدن موضوع خطاهای پزشکی، یا همان واژگان حقوقی «قصور پزشکی» در ایران (۶)، به عنوان یکی از بزرگ‌ترین مشکلات سیستم سلامت و یکی از نگرانی‌های بین‌المللی (۷) بیش از پیش برجسته می‌گردد. این نوع خطا که به معنای اشتباه و رخدادی غیر عمد، اما آسیب‌زننده به بیمار، در مراقبت بهداشتی تعریف می‌شود (۶)، سالانه بیش از حوادث و سوانح، سرطان پستان و یا حتی ایدز باعث مرگ و میر می‌شود (۷).

مطالعات انجام‌شده در زمینه میزان خطاهای پزشکی گزارش شده، بر اساس شکایت‌های مردمی، نشانگر میزان ۴۲ تا ۵۳ درصدی قصور اثبات‌شده کادر درمان بوده‌اند که منجر به فوت (۲۲ تا ۴۴ درصد)، عوارض جانبی (۳۵٪) و صدمات جسمی (۲۷٪) بیماران گشته‌اند. نکته قابل توجه آن است که ۳۸٪ موارد خطاهای پزشکی با مسؤولیت پرستاران بوده‌اند (۸). آمارهای فوق

از آن جهت اهمیت دارند که خطای پرستاری می‌تواند با تبعات مختلفی برای بیماران (مانند صدمه، آسیب روحی و روانی، تحمیل هزینه‌های اضافی برای درمان، ناتوانی در برگشت به کار و زندگی روزمره یا حتی مرگ بیمار) (۷) و یا پرستاران (مانند کاهش اعتبار کاری، استرس، تجربه احساس خشم، ناامیدی، گناه و سرزنش و حتی تعقیب قانونی) همراه شود. علاوه بر آن، خطاهای پرستاری می‌توانند به هویت حرفه‌ای پرستاری آسیب رسانده و سبب تنزل شأن حرفه پرستاری گردند (۹).

با این حال، میزان نارضایتی و شکایات بیماران، با وجود تلاش جامعه پزشکی و کادر بهداشتی درمانی و همچنین پیشرفت تکنولوژی، رو به افزایش است، البته عدم آگاهی از مسائل حقوقی و مقررات حاکم بر حرفه پزشکی و مسئولیت آنان در قبال بیماران را بتوان یکی از علل اصلی مؤثر در افزایش میزان این شکایات دانست (۱۰)، زیرا دانش و آگاهی از قوانین به عنوان اولین عامل مصونیت از درگیر شدن در دام‌های قانونی شناخته شده است (۲). نتایج چند پژوهش انجام‌شده نیز نشانگر لزوم افزایش دانش پرستاران در زمینه قوانین و مقررات در پرستاری بوده‌اند (۱۱)، البته نتایج مطالعات انجام‌شده در زمینه آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی در پرستاری تناقضات زیادی دارند. برای مثال، مطالعه انجام‌شده در شهر ایبادان (Ibadan) نیجریه بیانگر میزان دانش کم اکثر نمونه‌ها (۷۷/۶ درصد) از قوانین حاکم بر حرفه پرستاری بودند (۱۲).

در مقابل مطالعه یعقوبیان و همکاران در ساری نشان داد که بیش از نیمی از نمونه‌ها (۶۶/۵۸ درصد) از دانش خوب در زمینه قوانین و مقررات حرفه‌ای برخوردار بودند (۱۳). در زمینه عملکرد قانونی نیز جهان‌پور و همکاران در مطالعه خود نشان دادند که اکثریت نمونه‌ها (۹۰/۷ درصد) دارای عملکرد متوسط بودند (۲). تفاوت موجود در یافته‌های مطالعات فوق را می‌توان با عوامل متعددی مرتبط دانست. برای مثال مطالعه جهان‌پور و همکاران نشانگر آگاهی بالاتر از قوانین حرفه‌ای در پرستاران با سن بیشتر بوده است (۲). مطالعه شفیع‌ی و همکاران نیز نشانگر رابطه آماری معنی‌داری بین افزایش دانش پرستاران از قوانین پرستاری و سابقه کار بالاتر بود. این مطالعه در مقابل ارتباط معنی‌داری بین میزان آگاهی از قوانین و میزان تحصیلات نمونه‌ها نشان نداد (۱۰). در حالی که شارمیل (Sharmil) در مطالعه خود به ارتباط معناداری بین میزان آگاهی از قوانین حرفه‌ای و میزان تحصیلات دست یافت (۱۴).



با توجه به مشاهده تناقضات فوق در نتایج مطالعات و همچنین ارتباط بین خطاها و پیامدهایی چون صدمه یا مرگ بیمار، آسیب روحی - روانی و زیان مالی برای بیمار و پرستار و همچنین کاهش اعتبار کاری پرستار نیاز به داشتن داده‌هایی دقیق در این خصوص امری ضروری به نظر می‌رسد، لذا پژوهشگران بر آن شدند تا به بررسی وضعیت آگاهی و نحوه رعایت پرستاران از جنبه‌های قانونی در مراکز آموزشی درمانی شهر رشت و عوامل مرتبط با آن بپردازند. امید است که نتایج حاصل از این مطالعه بتواند داده‌های مفیدی را برای برنامه‌ریزی تدابیر ارتقا دهنده مراقبت ایمن از بیماران بر مبنای قوانین حرفه پرستاری در اختیار برنامه‌ریزان سیستم‌های بهداشتی درمانی ارائه دهد.

### روش

این مطالعه مقطعی - تحلیلی با هدف تعیین وضعیت آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی حرفه پرستاری و عوامل مرتبط با آن در پرستاران مراکز آموزشی درمانی شهر رشت صورت گرفته است. جامعه این پژوهش، کلیه پرستاران شاغل در ۷ مرکز آموزشی - درمانی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی گیلان در شهر رشت را تشکیل می‌داد. حجم نمونه در پژوهش حاضر با استفاده از نتایج مطالعه جهان‌پور و همکاران (۲) ۳۶۲ نفر برآورد شد. بدین ترتیب نمونه‌ها از میان پرستاران جامعه پژوهش با داشتن معیارهای ورود به مطالعه شامل اشتغال به کار تمام وقت در محیط پژوهش در ۳ ماه قبل از نمونه‌گیری، دارا بودن حداقل مدرک کاردانی و امضای رضایت‌نامه کتبی برای شرکت مطالعه به روش تصادفی سیستماتیک انتخاب شدند. داده‌های پژوهش با ابزاری پژوهشگر ساخته شامل سه بخش اطلاعات فردی و شغلی، وضعیت آگاهی از جنبه‌های قانون حرفه‌ای و وضعیت رعایت جنبه‌های قانونی حرفه و به روش خودایفا گردآوری شدند.

پرسشنامه اطلاعات فردی - شغلی شامل سؤالاتی در زمینه مشخصات فردی (مانند سن، وضعیت تأهل، جنسیت، مدرک تحصیلی، اطلاعات در زمینه جنبه‌های قانونی حرفه، مشکلات قانونی در حرفه، مرجع مراجعه در صورت وجود مشکلات قانونی و سابقه احضار به مراجع قانونی) و ۵ سؤال در زمینه مشخصات شغلی (مانند بخش محل کار، سابقه کار، نوع استخدام، نوبت کاری، سمت شغلی وجود کمیته اخلاق در محل کار) بود.

پرسشنامه‌های بررسی وضعیت آگاهی از قوانین حرفه‌ای (۲۰ سؤال) و رعایت قوانین حرفه‌ای (۱۵ سؤال) توسط واحدهای مورد پژوهش بخش‌های دوم و سوم ابزار را تشکیل می‌دادند که با مراجعه به قانون مجازات اسلامی منتشرشده در سال ۱۳۹۲ و قانون مسؤولیت مدنی مصوب ۱۳۳۹ تنظیم شدند. پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه بررسی وضعیت آگاهی جنبه‌های قانونی حرفه پرستاری با گزینه‌های بله، خیر و نمی‌دانم انجام می‌شد. ارزیابی پاسخ‌ها با دادن امتیاز ۱ به پاسخ‌های درست، و امتیاز صفر به پاسخ‌های نادرست و نمی‌دانم انجام گرفت. در نهایت مجموع نمرات کسب‌شده از پرسشنامه آگاهی از جنبه‌های قانونی (با محدوده امتیازات ۰-۲۰) پس از محاسبه به صورت درصد، بر اساس مطالعه شارمیل و همکاران (۱۳) در سه سطح آگاهی ضعیف (۰-۳۳ درصد)، متوسط (۳۴-۶۶ درصد) و خوب (۶۷-۱۰۰ درصد) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

پرسشنامه مرتبط با نحوه رعایت جنبه‌های قانونی حرفه پرستاری (۱۵ سؤال) دارای گزینه‌هایی طبق مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای از همیشه (امتیاز صفر)، اغلب (امتیاز ۱)، معمولاً (امتیاز ۲)، گاهی اوقات (امتیاز ۳)، به طور اتفاقی (امتیاز ۴)، به ندرت (امتیاز ۵) و هرگز (امتیاز ۶) بود، البته عبارات شماره ۱، ۱۳ و ۱۵ در رعایت جنبه‌های قانونی دارای نمره‌دهی معکوس بودند. بدین ترتیب امتیاز صفر برای پاسخ هرگز و ۶ برای پاسخ همیشه به این عبارات منظور شد. نمرات وضعیت رعایت جنبه‌های قانونی حرفه (با محدوده ۰-۹۰) پس از محاسبه به صورت درصد، طبق مطالعه جهان‌پور و همکاران (۲) در سه سطح نامطلوب (۰-۳۳ درصد نمره)، نسبتاً مطلوب (۳۴-۶۶ درصد نمره) و مطلوب (۶۷-۱۰۰ درصد نمره) طبقه‌بندی و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

روایی این ابزار با روش اعتبار محتوا ارزیابی شد که در راستای آن ابزار در اختیار ده عضو هیأت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان و دانشکده حقوق دانشگاه گیلان قرار داده شد و هر گویه آن از نظر مربوط بودن، ساده بودن و واضح بودن ارزیابی گردید. نتایج نشانگر CVI در محدوده ۰/۹ تا ۱ در تمامی عبارات بود. با توجه به مورد قبول بودن نتایج بالاتر از ۰/۷۹، کلیه عبارات مناسب تشخیص داده شدند، البته اصلاحات نگارشی لازم در برخی گویه‌ها اعمال گردید. بررسی نسبت روایی محتوا CVR پرسشنامه‌ها نیز با دریافت نظرات ده نفر از اعضای هیأت‌علمی اشاره‌شده در فوق برای تک‌تک سؤالات انجام شد. در این راستا هر گویه از نظر

ضرورت ارزیابی شد که نشانگر CVR برای تمام سؤالات بالاتر از ۰/۷۸ بود که مناسب تشخیص داده شدند.

اعتماد علمی ابزار با استفاده از روش بازآزمایی ارزیابی گردید. به این ترتیب پرسشنامه‌ها طی دو مرحله بافاصله زمانی یک هفته بین ۲۰ پرستار توزیع گردید و بین امتیازات کسب‌شده در دو مرحله ارتباط سنجی صورت گرفت. همبستگی نمرات بر اساس آزمون - بازآزمون در دو ابزار آگاهی و نحوه رعایت قانونی (به ترتیب ۹۹/۵ و ۹۸/۲ درصد) مورد تأیید قرار گرفت. ثبات درونی پرسشنامه سنجش رعایت قانونی نیز با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ (۷۴/۸ درصد) تأیید گردید. بررسی پایایی پرسشنامه آگاهی قانونی نیز با استفاده از آزمون کودرریچاردسون ۲۰ (KR20) انجام شد که با کسب مقادیر ۷۴٪: تأیید شد.

داده‌های پژوهش با رعایت کلیه نکات اخلاقی مانند ارائه معرفی‌نامه کسب‌شده از مدیریت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان به مسؤولین ذی‌ربط، ارائه توضیحات لازم در زمینه هدف پژوهش، نحوه پاسخدهی به پرسشنامه و محرمانه‌بودن تمام اطلاعات کسب‌شده و کسب رضایت‌نامه کتبی امضاشده از نمونه‌ها گردآوری شدند. نمونه‌های انتخاب‌شده امکان خروج از مطالعه را در هر زمان از مراحل تکمیل ابزارها را داشتند. داده‌های گردآوری‌شده با استفاده از آزمون‌های توصیفی (میانگین و انحراف معیار و فراوانی) برای توصیف داده‌ها و استنباطی (همبستگی اسپیرمن، من ویتنی یو و کروسکال والیس) جهت تحلیل روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته تحت نرم‌افزار SPSS 16 تجزیه و تحلیل شدند.

در نهایت، عوامل مرتبط با آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی حرفه با استفاده از مدل رگرسیون لجستیک به روش Backward LR، با ورود متغیرهای با سطح معنی‌داری کم‌تر یا برابر ۰/۱، (شامل جنسیت، وضعیت تأهل، سطح تحصیلات، شیفت کاری، نوع استخدام و...) مورد ارزیابی قرار گرفتند، البته برای استفاده از مدل، نمرات نمونه‌ها در زمینه آگاهی و رعایت قانون حرفه‌ای در دو گروه کم‌تر از میانگین (برابر با صفر) و بالای میانگین (برابر با یک) در تجزیه و تحلیل وارد شدند.

## یافته‌ها

یافته‌های مطالعه نشان می‌دهند که اکثریت واحدهای مورد پژوهش را زنان (۹۵/۲ درصد)، در محدوده سنی ۳۰-۴۰ سال (۴۰/۴ درصد) و با میانگین و انحراف معیار سنی  $34/7 \pm 8/1$  سال تشکیل می‌داند. دیگر اطلاعات فردی - شغلی نمونه‌ها در جدول ۱ خلاصه شده است. یافته‌های این مطالعه در ارتباط با وضعیت آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی حرفه پرستاری نشان می‌دهد که اکثریت نمونه‌های این مطالعه از وضعیت آگاهی قانونی متوسط (۷۷/۱ درصد)، با میانگین و انحراف معیار  $10/02 \pm 3/04$  (با محدوده ۰-۲۰) و همچنین وضعیت رعایت نسبتاً مطلوب (۸۰/۲ درصد) با میانگین و انحراف معیار  $51/41 \pm 10/47$  (با محدوده ۰-۹۰) برخوردار بودند. نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن نشانگر همبستگی معنی‌دار ضعیفی بین وضعیت آگاهی از جنبه‌های قانونی و وضعیت رعایت آن می‌باشد ( $P=0/002$ ،  $r=0/162$ ). وضعیت آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه در واحدهای مورد پژوهش ارتباط آماری معنی‌داری با سن ( $P=0/001$ )، سابقه کاری ( $P=0/0001$ )، وضعیت تأهل ( $P=0/012$ )، نوبت کاری ( $P=0/036$ )، نوع استخدام ( $P=0/0001$ )، سمت شغلی ( $P=0/01$ ) و بخش محل خدمت ( $P=0/008$ ) آنان داشت. وضعیت رعایت جنبه‌های قانونی حرفه در نمونه‌های پژوهش نیز با جنسیت ( $P=0/001$ ) آنان ارتباط آماری معنی‌داری داشت. درصد بالاتر وضعیت رعایت مطلوب و نسبتاً مطلوب جنبه‌های قانونی حرفه‌ای در افراد متأهل، نسبت به افراد مجرد، از دیگر یافته‌های قابل توجه این پژوهش است، هرچند که معناداری این تفاوت با  $P=0/05$  تأیید نشد (جدول ۳).

جدول ۴ نمایانگر ضرایب رگرسیونی عوامل مرتبط با آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی در حرفه پرستاری است. این جدول نشانگر توان متغیرهای سن ( $P=0/03$ ) و داشتن اطلاعات در زمینه جنبه‌های قانونی حرفه ( $P=0/04$ ) در پیش‌بینی نمره بالاتر آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه بود، به طوری که پرستاران در گروه سنی ۳۰-۴۰ سال  $2/7$  برابر نمره آگاهی بالاتر نسبت به گروه سنی ۲۰-۳۰ سال ( $1/07-7/04$ ،  $CI: 1/07-7/04$ ،  $OR=2/7$ ،  $95\%$ ) و همچنین نمونه‌ها در گروه سنی بالای ۴۰ سال  $3/6$  برابر نمره بیشتر در آگاهی نسبت به گروه سنی ۲۰-۳۰ سال داشتند ( $OR=3/6$ ،  $95\%$ ،  $CI: 1/22-11$ ). علاوه بر آن، نمونه‌های دارای اطلاعات بیشتر در زمینه

متغیرهای فردی قانونی حرفه پرستاری ۲/۲ نمره بالاتر آگاهی قانونی نسبت به پرستاران با اطلاعات کم‌تری داشتند (OR=۲/۲، %۹۵، CI: ۱/۰۱-۵).

یافته‌های جدول ۴ همچنین نشان می‌دهد که متغیرهای نمره آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه‌ای (P=۰/۰۰۱) و سن (P=۰/۰۲۷) دارای توان پیش‌بینی‌کنندگی نمره بالاتر رعایت جنبه‌های قانونی حرفه‌ای بوده‌اند، به طوری که پرستاران دارای نمره بالاتر در آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه‌ای ۱/۱۵ برابر نمره رعایت جنبه‌های قانونی حرفه بالاتری نسبت به گروه دارای نمره پایین میانگین بودند (OR=۱/۱۵، %۹۵، CI: ۱/۰۵-۱/۲۴).

#### بحث

یافته‌های این مطالعه نشان داد که اکثریت پرستاران از نظر آگاهی قانونی در وضعیت متوسط قرار داشتند. این یافته مشابه نتایج مطالعه جهان‌پور و همکاران با عنوان بررسی دانش، نگرش و عملکرد پرستاران شاغل در زمینه قوانین و مقررات حرفه‌ای در بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی بوشهر است که وضعیت آگاهی اکثریت نمونه‌های آنان (۶۱/۳ درصد) نیز در سطح متوسط گزارش شده است (۲). مطالعه شارمیل نیز با عنوان آگاهی پرستاران بهداشت جامعه از جنبه‌های قانونی حرفه در پرستاران شاغل در مراکز بهداشت جامعه در ایالت چینای هند حاکی از آگاهی متوسط اکثریت نمونه‌ها (۸۸/۳ درصد) از قوانین حرفه‌ای بوده است (۱۴). در حالی که سطح آگاهی اکثریت نمونه‌ها (۷۷/۶ درصد) در مطالعه اویتاند و آفی با عنوان بررسی میزان آگاهی پرستاران شاغل در بیمارستان‌های شهر ایبادان نیجریه از جنبه‌های قانونی حرفه پرستاری ضعیف بود (۱۵).

در همین راستا مطالعه هاریهاران و همکاران نیز با عنوان بررسی میزان آگاهی، نگرش و عملکرد قانونی و اخلاق حرفه‌ای پزشکان و پرستاران شهر باربادوس نشان داده است که بیش از ۵۰٪ نمونه‌ها دارای اطلاعات در «سطح اندک و یا هیچ» از قوانین حرفه‌ای بودند (۱۶). به نظر می‌رسد این اختلاف در نتایج پژوهش حاضر با دیگر مطالعات به دلیل تفاوت در ابزار مورد استفاده و یا نمونه‌های مورد مطالعه باشد. برای مثال، مطالعه اویتاند و آفی با ابزاری شامل سه بخش قوانین عمومی و جنبه‌های قانونی حرفه پرستاری تنظیم شده بود. از طرف دیگر مطالعه هاریهاران بر روی پزشکان و پرستاران انجام شده بود.

ارتباط معنادار وضعیت بهتر آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه در افراد با سن بالاتر از ۴۰ سال در این مطالعه مشابه نتایج مطالعه جهان‌پور و همکاران و همچنین شارمیل بود که نشانگر ارتباط آماری معنی‌دار مستقیم بین سن و آگاهی از قوانین و مقررات حرفه‌ای بودند (به ترتیب  $P < 0/05$  و  $p = 0/001$ ) (۲، ۱۴). این یافته می‌تواند با کسب تجربه بیشتر نمونه‌های دارای سن بالاتر در حرفه و زندگی اجتماعی مرتبط باشد، البته نتایج پژوهش دانجوما و همکاران در نیجریه با عنوان بررسی دانش، نگرش و عملکرد قانونی و اخلاقی پرستاران، عالیو و همکاران و همچنین ویوک و همکاران با عنوان بررسی دانش و نگرش دندانپزشکان خصوصی نسبت به رضایت آگاهانه در هند هیچ‌گونه ارتباط معناداری را بین سطح آگاهی نمونه‌ها و متغیر سن آنان نشان ندادند ( $p > 0/05$ ) (۱۷-۱۹).

در این مطالعه نمونه‌های دارای سابقه کار بیش از ۲۰ سال، در مقایسه با افراد با سوابق کاری کمتر، از وضعیت آگاهی مطلوب‌تری برخوردار بودند. این یافته با نتایج بسیاری از مطالعات انجام‌شده هم‌راستایی دارد. برای مثال جهان‌پور و همکاران و همچنین شفیعی و همکاران در مطالعه خود نشان دادند که افراد دارای سابقه کار بیشتر، از نمره آگاهی قانونی بالاتری برخوردار بودند ( $P < 0/05$ ) (۲، ۱۰). کومار و همکاران، شارمیل، ویوک و عالیو نیز در این زمینه به نتایج مشابهی دست یافتند (به ترتیب  $P = 0/05$ ،  $P = 0/001$ ،  $P = 0/001$  و  $P = 0/002$ ) (۱۴، ۲۰-۱۸). این یافته می‌تواند احتمالاً به این دلیل باشد که سابقه کار بالاتر با امکان بیشتر مواجهه فردی با موارد قانونی و یا مشاهده موارد اتفاق افتاده برای دیگران باشد.

ارتباط معنادار وضعیت تأهل نمونه‌ها با سطح آگاهی قانونی بالاتر در این مطالعه یافته‌ای قابل تأمل در این مطالعه می‌باشد. این یافته می‌تواند با همراهی «متأهل بودن» با سن بالاتر و یا سابقه کار بالاتر نمونه‌ها مرتبط باشد، هرچند که نتایج پژوهش جهان‌پور و همکاران، دانجوما و همکاران و همچنین شرستا و جوز ارتباط معناداری را بین این دو متغیر نشان ندادند (۲، ۱۷، ۲۱). پژوهش شفیعی و همکاران نیز بین میزان آگاهی پرسنل پرستاری از آیین‌نامه‌های رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای و وضعیت تأهل آنان رابطه معنی‌داری نشان نداد ( $P = 0/126$ ) (۱۰).

یافته‌های پژوهش حاضر نشانگر معنادار بودن وضعیت آگاهی بهتر در نمونه‌های فعال در نوبت کاری ثابت صبح، نسبت به نوبت کاری در گردش، از جنبه‌های قانونی حرفه‌ای بود. این

تفاوت در وضعیت آگاهی شاید به دلیل ارتباط بیشتر پرستاران فعال در نوبت کاری ثابت صبح با مدیران، امکان مشارکت بیشتر در کمیته‌های بیمارستانی، حضور در همایش‌های موجود در مراکز آموزشی، درمانی و همچنین درصد بالاتر افراد با سابقه کار بیشتر در حرفه باشد.

ارتباط معنادار وضعیت استخدام رسمی قطعی نمونه‌ها با سطح بالاتر آگاهی آنان از جنبه‌های قانونی حرفه‌ای در این مطالعه نیز قابل توجه می‌باشد. نیاز به مطالعه قوانین و مقررات حرفه‌ای برای قبولی در آزمون توجیهی هنگام استخدام رسمی و همچنین احتمال سابقه کار بیشتر در افراد با شرایط استخدام رسمی - قطعی از دلایل کسب چنین یافته می‌باشند. از طرف دیگر قراردادی افراد با وضعیت استخدام رسمی در سمت‌های اجرایی نیز می‌تواند در آگاهی بالاتر این افراد از طریق تماس بیشتر با مدیران و برنامه‌های راهبردی مراکز بیمارستانی مؤثر بوده باشد، هرچند که یافته پژوهش شفيعی و همکاران هیچ رابطه معنی‌داری را بین وضعیت استخدام و میزان آگاهی پرسنل پرستاری از آیین‌نامه‌های رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای نشان نداد ( $P=0/52$ ) (۱۰).

همچنین بر اساس یافته‌های این پژوهش پرستاران در سمت استاف (معاونت سرپرستار بخش) دارای آگاهی قانونی بیشتر، در مقایسه با دیگر سمت‌ها بودند. این یافته شاید به دلیل مشارکت و فعالیت استاف‌ها همراه با پرستاران بالینی در امر مراقبت از بیمار، علاوه بر داشتن سمت مدیریتی باشد. این ویژگی شاید موجب حساسیت بیشتر آنان در امور قانون حرفه‌ای شده باشد، هرچند که نتایج پژوهش شفيعی و همکاران حاکی از عدم وجود رابطه معنی‌دار بین سمت سازمانی نمونه‌ها و آگاهی پرسنل پرستاری از قوانین صنفی و حرفه‌ای بوده است ( $P=0/384$ ) (۱۰).

ارتباط معنادار بخش محل خدمت نمونه‌ها با آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه، از دیگر یافته‌های این پژوهش بود. طبق این یافته هیچ یک از نمونه‌های شاغل در درمانگاه‌ها دارای آگاهی ضعیف نبودند. به نظر پژوهشگر، این یافته شاید به دلیل تماس نزدیک‌تر و بیشتر پرستاران درمانگاه‌ها با بیماران دارای وضعیت سلامتی مناسب‌تر از بیماران بستری و همچنین همراهان آنان و انتظارات این افراد از دستیابی به نتایج سریع‌تر باشد، هرچند که نتایج پژوهش شرسا و همکاران ارتباط معنی‌داری را بین بخش محل خدمت و آگاهی قانونی نشان نداد است ( $P>0/05$ ) (۲۱).

تعداد کم نمونه‌های شاغل در درمانگاه، در مقایسه با دیگر بخش‌ها، در تحقیق حاضر از مواردی است که تأکید بر این یافته را مورد سؤال قرار می‌دهد.

همچنین یافته‌های مطالعه نشان‌دهنده رعایت نسبتاً مطلوب نمونه‌ها از نظر رعایت قانونی بود. جهان‌پور و همکاران نیز میزان آگاهی از نحوه عملکرد اکثریت پرستاران (۹۰/۷ درصد) را در حد متوسط گزارش نمودند (۲). این در حالی است که در مطالعه شریستا و جوز با عنوان بررسی میزان آگاهی و عملکرد اخلاقی و قانونی در پرستاران بیمارستان آموزشی دانشگاهی باریراوا در کشور نپال فقط ۵۰٪ شرکت‌کنندگان دارای عملکرد قانونی مناسب بودند (۲۱). به نظر می‌رسد این تفاوت در نتایج به علت نوع طبقه‌بندی نمرات نمونه‌ها در دو مطالعه پژوهش باشد، زیرا نمرات نمونه‌ها در مطالعه شریستا در دو گروه مناسب و نامناسب مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته بود.

علاوه بر این، رعایت جنبه‌های قانونی حرفه پرستاری ارتباط آماری معنی‌داری با متغیر جنسیت داشت. بر این اساس، درصد بالاتری از زنان، نسبت به مردان، دارای وضعیت رعایت نسبتاً مطلوب بودند. این یافته شاید با فعالیت پرستاران مرد در نوبت کاری‌های بیشتر و بیمارستان‌های متفاوت، به دلیل دارا بودن نقش و مسؤولیت اصلی در تأمین معاش خانواده در فرهنگ جامعه ایرانی، باشد که فرصت لازم برای توجه به قوانین حرفه‌ای را از خود سلب می‌کنند. این یافته هم‌راستا با یافته پژوهش جوادی‌نیا و همکاران با عنوان آگاهی پرستاران دانشگاه علوم پزشکی بیرجند از منشور حقوق بیمار در سال ۱۳۹۰ می‌باشد که نشانگر نمرات آگاهی بالاتر زنان از منشور حقوق بیمار بوده است (۲۲)، البته جهان‌پور و همکاران در مطالعه خود ارتباط معنی‌داری را بین جنسیت و آگاهی از نحوه عملکرد گزارش نکرده بودند (۲).

همبستگی معنی‌دار، هرچند ضعیف، بین نمره آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه‌ای با رعایت جنبه‌های قانونی حرفه‌ای نمونه‌ها از دیگر یافته‌های پژوهش حاضر بود. این یافته با این فرض که رفتار نتیجه تصمیم و تصمیم مبتنی بر آگاهی و گرایش می‌باشد، هم‌راستا است. واضح است که فرد ابتدا می‌شناسد یا اطلاعاتی را پیرامون موضوعی جمع می‌کند، سپس به وسیله جریان تفکر و احساس، گرایشی را شکل می‌دهد که ممکن است به عمل یا رفتار مورد علاقه تبدیل گردد. به عبارت دیگر، آگاهی یا دانش می‌تواند قدرت تصمیم‌گیری فرد را با تأثیر بر عقاید و



اعمال وی افزایش دهد (۱۲)، البته شرستا و جوز در مطالعه خود ارتباط معنی‌داری را بین دانش و عملکرد قانونی نمونه‌ها نشان ندادند (۲۱).

ارزیابی ضرایب رگرسیونی عوامل مرتبط با وضعیت آگاهی از جنبه‌های قانونی در نمونه‌های پژوهش نشان می‌دهد که پرستاران در گروه سنی ۳۰-۴۰ سال و همچنین نمونه‌ها در گروه سنی بالای ۴۰ سال به ترتیب ۲/۷ و ۳/۶ برابر نمره بیشتر در آگاهی نسبت به گروه سنی ۳۰-۲۰ سال داشتند. این یافته می‌تواند با کسب تجربه بیشتر نمونه‌های دارای سن بالاتر در حرفه و زندگی اجتماعی مرتبط باشد. این یافته همسویی با مطالعه کومار و همکاران دارد که در پژوهش خود با عنوان آگاهی قانونی و مسؤولیت کارکنان پرستاری در مدیریت مراقبت از بیمار در یک بیمارستان هیأت امنایی در شهر پان هندوستان نشانگر افزایش دانش پرستاران در زمینه مقررات مختلف قانونی با افزایش سن نمونه‌ها بود (۲۳).

علاوه بر آن، نمونه‌های دارای اطلاعات بیشتر در زمینه متغیرهای فردی قانونی حرفه پرستاری، طبق گزارش خود، ۲/۲ برابر افراد با اطلاعات کمتر دارای شانس آگاهی قانونی بالاتر بودند. بدین ترتیب نمونه‌های مطالعه درک درست و خودباوری مناسبی در زمینه میزان آگاهی خود از جنبه‌های قانونی حرفه داشتند.

توان پیش‌بینی‌کنندگی متغیرهای نمرات بالاتر آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه و همچنین سن بالاتر در نمره بالاتر رعایت جنبه‌های قانونی حرفه‌ای از یافته‌های قابل توجه این مطالعه می‌باشند. بر این اساس، پرستاران دارای نمرات بالاتر آگاهی از جنبه‌های قانونی حرفه دارای ۱/۱۵ برابر شانس بیشتر در نمرات بالاتر رعایت جنبه‌های قانونی حرفه، در مقایسه با پرستاران دارای نمره پایین، بودند. حاجوی و همکاران نیز در پژوهش خود با عنوان بررسی آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی مربوط به رضایت‌نامه‌ها در بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی در سال ۱۳۸۷ به این نتیجه رسیدند که بین آگاهی و رعایت مسؤولین مدارک پزشکی و کارکنان پذیرش در بیمارستان‌های مورد مطالعه رابطه مثبت و قوی وجود دارد (۲۴).

همچنین پرستاران گروه سنی ۳۰-۴۰ سال ۲/۰۶ برابر شانس نمره بالاتر رعایت جنبه‌های قانونی حرفه‌ای نسبت به گروه سنی ۲۰-۳۰ سال برخوردار داشتند. برخلاف این یافته، نتایج پژوهش شرستا و جوز، آناپ و همکاران و دانجوما و همکاران بین سن و رعایت جنبه‌های قانونی

حرفه‌ای ارتباط معنی‌داری نشان نداد (۱۷، ۲۱، ۲۵). به نظر پژوهشگران کسب تجربه بیشتر نمونه‌های دارای سن بالاتر در بخش‌های حرفه‌ای و اجتماعی زندگی و بهبود آگاهی در زمینه قوانین و مقررات حرفه‌ای از طریق آموزش‌های ضمن خدمت منجر به افزایش آگاهی از قوانین حرفه‌ای شده که آن هم به بهبود عملکرد می‌انجامد.

### نتیجه‌گیری

درکل نتایج این مطالعه نشانگر نیاز کارکنان حرفه پرستاری به جستجو و پیگیری بیشتر در زمینه اصول و بایدهای جنبه‌های قانونی حرفه است. تمام پرستاران باید با قوانین پرستاری آشنا بوده و چگونگی تأثیر موارد قانونی بر خود را درک کنند. آنان باید بدانند که مسؤولیت‌های قانونی بخشی جدایی‌ناپذیر از نقش بالینی گسترش یابنده آنان بوده و کاربرد منطقی یک مراقبت برنامه‌ریزی‌شده، سیستماتیک و متمرکز را باید به عنوان هدف پرستاری مدرن خود مد نظر داشته باشند (۲۳). در این میان نقش مسؤولین مراقبت بهداشتی و درمانی استان در زمینه برنامه‌ریزی راه‌کارهایی برای افزایش آگاهی و رعایت این اصول در کارکنان مجموعه خود، به ویژه در کارمندان با محدوده سنی و سابقه بالینی کم‌تر و همچنین نیروهای طرحی و قراردادی، نیز انکارناپذیر است. برنامه‌ریزی دوره‌های بازآموزی در زمینه قوانین و مقررات حرفه‌ای و همچنین ارزیابی دوره‌ای آگاهی و رعایت این قوانین توسط کارکنان پرستاری در این زمینه می‌تواند راه‌گشا باشند.

### تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی مصوب و با حمایت مالی معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی گیلان می‌باشد. از این رو شایسته است از حوزه معاونت محترم تحقیقات و فناوری اطلاعات دانشگاه علوم پزشکی گیلان و مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت و کلیه پرستاران شاغل در مراکز آموزشی درمانی شهر رشت تشکر و قدردانی نماییم.

جدول ۱: توزیع واحدهای مورد پژوهش بر حسب متغیرهای فردی آنان

درصد	تعداد	متغیرهای فردی	فراوانی
۴/۸	۱۷	مرد	جنس
۹۵/۲	۳۳۷	زن	
۱۰۰	۳۵۴	جمع	
۳۷	۱۳۱	کمتر از ۳۰ سال	گروه سنی
۴۰/۴	۱۴۳	۳۰ تا ۴۰ سال	
۲۲/۶	۸۰	۴۰ به بالا	
۱۰۰	۳۵۴	جمع	
۳۴/۷±۸/۱			میانگین و انحراف معیار
۲۶/۸	۹۵	مجرد	وضعیت تأهل
۷۳/۲	۲۵۹	متأهل	
۱۰۰	۳۵۴	جمع	
۹۴/۶	۳۳۵	لیسانس و پایین‌تر	مدرک تحصیلی
۵/۴	۱۹	فوق لیسانس و بالاتر	
۱۰۰	۳۵۴	جمع	

جدول ۲: توزیع واحدهای مورد پژوهش بر حسب متغیرهای شغلی آنان

درصد	تعداد	متغیرهای شغلی	فراوانی
۲۸/۵	۱۰۱	کمتر از ۵ سال	سابقه کار کلی (سال)
۳۰/۸	۱۰۹	۵ تا ۱۰ سال	
۲۲/۴	۸۳	۱۰ تا ۲۰ سال	
۱۷/۲	۶۱	۲۰ سال به بالا	
۱۰۰	۳۵۴	جمع	
۱۰/۶±۷/۵			میانگین و انحراف معیار
۴۰/۲	۱۴۱	رسمی قطعی	نوع استخدام
۱۴	۴۹	رسمی آزمایشی	
۱۲/۵	۴۴	پیمانی	
۱۴/۲	۵۰	قراردادی	
۴	۱۴	شرکتی	
۱۵/۱	۵۳	طرحی	
۱۰۰	۳۵۴	جمع	
۲۸/۴	۹۸	ثابت صبح	نوبت کاری
۷۱/۶	۲۴۷	شیفت در گردش	
۱۰۰	۳۵۴	جمع	
۷۵	۲۵۸	پرستار پرستاری	سمت شغلی
۱۳/۱	۴۵	سرپرستار	
۷	۲۴	سوپروایزر	
۴/۹	۱۷	استف	
۱۰۰	۳۵۴	جمع	
۲/۳	۸	درمانگاه	نام بخش فعلی
۳۷/۶	۱۳۳	اورژانس و ویژه	
۲۷/۴	۹۷	داخلی	
۲۶/۳	۹۳	جراحی و اتاق عمل	

بررسی وضعیت آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی و عوامل مرتبط با آن در پرستاران

۶/۵	۲۳	دفتر پرستاری
-----	----	--------------

جدول ۳: توزیع وضعیت آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی حرفه‌ای واحدهای مورد پژوهش

توزیع	نمونه‌های متغیر		تعداد	درصد
وضعیت آگاهی جنبه‌های قانونی	آگاهی ضعیف	۶۲	۱۷/۵	
	آگاهی متوسط	۲۷۳	۷۷/۱	
	آگاهی خوب	۱۹	۵/۴	
	جمع کل	۳۵۴	۱۰۰	
میانگین و انحراف معیار نمره آگاهی			۱۰/۰۲±۳/۰۴	
وضعیت رعایت جنبه‌های قانونی	رعایت نامطلوب	۱۱	۳/۱	
	رعایت نسبتاً مطلوب	۲۸۴	۸۰/۲	
	رعایت مطلوب	۵۹	۱۶/۷	
	جمع کل	۳۵۴	۱۰۰	
میانگین و انحراف معیار نمره رعایت			۵۱/۴۱±۱۰/۴۷	

میترا صدیقی ثابت، معصومه پرورش مریان، مژگان بقایی، احسان کاظم نژاد لیلی، مجتبی جانی‌پور

جدول ۴: تعیین ضرایب رگرسیونی عوامل مرتبط با وضعیت آگاهی از جنبه‌های قانونی در

نمونه‌های پژوهش

متغیرها	ضریب رگرسیونی (B)	خطای معیار (SE)	سطح معنی‌داری (P)	شانس نسبی (OR)	فاصله اطمینان ۹۵٪ (CI)	
					حد پایین	حد بالا
گروه سنی			۰/۰۳۹			
گروه سنی ۳۰-۴۰ سال در مقابل ۲۰-۳۰ سال	۱/۰۰۸	۰/۴۸۱	۰/۰۳۶	۲/۷۴۰	۱/۰۶۷	۷/۰۳۸
گروه سنی بالای ۴۰ سال در مقابل ۲۰-۳۰ سال	۱/۲۹۹	۰/۵۶۰	۰/۰۲۰	۳/۶۶۷	۱/۲۲۳	۱۱
شifting ثابت صحیح	۰/۸۵۰	۰/۵۱۷	۰/۱۰۱	۲/۳۳۹	۰/۸۴۸	۶/۴۴۸
داشتن اطلاعات در زمینه جنبه‌های قانونی حرفه	۰/۸۱۰	۰/۴۰۷	۰/۰۴۶	۲/۲۴۸	۱/۰۱۳	۴/۹۸۸
مقدار ثابت (اثر عوامل ناشناخته)	-۱/۸۳۲	۰/۴۲۰	۰/۰۰۰	۰/۱۶۰		

بررسی وضعیت آگاهی و رعایت جنبه‌های قانونی و عوامل مرتبط با آن در پرستاران

جدول ۵: تعیین ضرایب رگرسیونی عوامل مرتبط با وضعیت رعایت جنبه‌های قانونی حرفه‌ای

در نمونه‌های پژوهش

متغیرها	ضریب رگرسیونی (B)	خطای معیار (SE)	سطح معنی‌داری (P)	شانس نسبی (OR)	فاصله اطمینان ۹۵٪ (CI)	
					حد پایین	حد بالا
نمره آگاهی قانونی	۰/۱۳۸	۰/۰۴۱	۰/۰۰۱	۱/۱۴۸	۱/۰۵۹	۱/۲۴۵
گروه سنی			۰/۰۲۷			
گروه سنی ۳۰-۴۰ سال در مقابل ۲۰-۳۰ سال	۰/۷۲۳	۰/۲۷۴	۰/۰۰۸	۲/۰۶۰	۱/۲۰۴	۳/۵۲۴
گروه سنی بالای ۴۰ سال در مقابل ۲۰-۳۰ سال	۰/۵۴۱	۰/۳۲۲	۰/۰۹۳	۱/۷۱۷	۰/۹۱۳	۳/۲۲۹
آگاهی از وجود کمیته اخلاق در بیمارستان	-۰/۴۱۹	۰/۲۳۸	۰/۰۷۹	۰/۶۵۸	۰/۴۱۲	۱/۰۴۹
سابقه احضار به مراجع قانونی و انتظامی	-۱/۳۱۴	۰/۶۸۷	۰/۰۵۶	۰/۲۶۹	۰/۰۷۰	۱/۰۳۳
مقدار ثابت (اثر عوامل ناشناخته)	-۱/۳۸۵	۰/۴۲۹	۰/۰۰۱	۰/۲۵۰		

میترا صدیقی ثابت، معصومه پرورش مریان، مژگان بقایی، احسان کاظم نژاد لیلی، مجتبی جانی پور

**References**

1. Dehghan Nayeri N, Negarandeh R, Yazdi KH. Look at the moral and civil rights nurse in Iran. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine* 2012; 4(4): 1-10. [Persian]
2. Jahanpour F, Sedighi Z, Azodi P. Assessing knowledge, attitude and practice of nurses working in the field of professional legal. *Nursing Administration Quarterly* 2012; 1(4): 54-60. [Persian]
3. Tavakoli N, Zafari G. *Nurse and law*. Mashhad: Parastarane Javan; 2013; p.33-34. [Persian]
4. Hoseini M. *Fundamentals of Nursing Management*. Tehran: Boshra; 2008. p.377. [Persian]
5. Yaghobian M. *Management of Nursing & Midwifery*. Tehran: Boshra; 2009. p.321. [Persian]
6. Rashidian A, Judaki H. Investigate violations and compliants related to health care in iran. *Journal of forensic medicine*. 2010; 15(4):234-243. [Text in Persian].
7. Sadoughi F, Ahmadi M, Moghadasi H, Sheikhtaheri A. Patient safety information system: purpose, stracture and functions. *Journal Mazandaran University of Medical Sciences* 2011; 21(85): 174-188. [Persian]
8. Data base Nursing council [Internet]. Tehran: Nursing errors statistics; 2014. Available at: <http://www.ino.ir>.
9. Ghodousi A, Mohammadi E, Ziaeirad M. Nurses Experienses of Problems Caused by Patient Litigation to Law Authorities. *Journal of Forensic Medicine* 2013; 19(2-3): 313-319. [Persian]
10. Shafiei F, Farhadieh F, Taheri S, Samouei R, Pirasteh A. Nurses Awareness about the Regulations Considering Guild and Vocational Violations of Staff affiliated to Medical Sciences Carees. *Health Inf Manage* 2013; 9(7): 1152-1157. [Persian]
11. Mohajal Aghdam A, Hasankhani H, Zamanzadeh V, Khameneh S, Moghaddam S. Survey of nurse's knowledge and practice regarding nursing ethical in educational hospitals in Tabriz. *History of Medical Journal (Quarterly)* 2013; 5(17): 113-140. [Persian]



12. Azimi N, Tadayon Najafabadi M, Ziagham S, Kiani M. Knowledge of students of medical science schools about legal midwifery in field of medicine. Ahvaz Jundishapur University. Journal of forensic medicine 2013; 19(2-3): 320-328. [Persian]
13. Yaghobian M, Yaghobi T, Salmeh F, Golmohammadi F, Safari H, Savasari R, et al. Comparing the Effects of Using Educational Booklets and Lecture along with booklets Training on their knowledge about the laws and professional regulations. Iranian Journal of Medical Education 2010; 9(4): 372-380.
14. Sharmil S. Awareness of Community Health Nurses on Legal Aspects of Health Care. International Journal of Public Health Research 2011; 199-218.
15. Oyetunde MO, Ofi BA. Nurses' knowledge of legal aspects of nursing practice in Ibadan, Nigeria. Journal of Nursing Education and Practice 2013; 3(9): 75-82.
16. Hariharan S, Jonnalagadda R, Walrond E, Moseley H. Knowledge, attitudes and practice of healthcare ethics and law among doctors and nurses in Barbados. BMC Medical Ethics 2006; 7(1): 7-9.
17. Danjuma A, Ibrahim TA, Sunday OO, Balarabe AS, Aliyu A, Aisha YA. Knowledge, attitude and practice of nursing ethics and law among nurses at Federal Medical Centre. Bida American Journal of Health Research 2015; 3(1-1): 32-37.
18. Aliyu D, Adeleke I, Omoniyi SO. Knowledge, attitude and practice of nursing ethics and Law among nurses at Federal Medical Centre, Bida. American Journal of Health Research 2015; 3(1-1): 32-37.
19. Vivek VG, Nagesh B, Kailash A, Mridula T, Salil B, Pulkit CH. Knowledge and Attitude Toward Informed Consent Among Private Dental Practitioners in Bathinda City, Punjab, India. Osong Public Health Res Perspect 2015; 6(2): 73-78.
20. Kumar R, Mehta S, Kalra R. Knowledge of staff nurses regarding legal and ethical responsibilities in the field of psychiatric nursing. Nursing and Midwifery Research Journal 2011; 7(1): 1-11.
21. Shrestha S, Jose P. Knowledge & nursing ethics and laws. Journal College of Medical Sciences 2014; 2(3): 30-33.

22. Javadyneya SA, Najafy Semnani M, Ghanbarzadeh N, Sorgi S. Survey of nurses' knowledge of patients' bill of rights in Birjand University of Medical Sciences during 2011. *Journal of Education and Ethics in Nursing* 2013; 2(2): 29-36.
23. Kumar H, Gokhale, Jain K, Mathur DR. Legal Awareness and Responsibilities of Nursing Staff in Administration of Patient Care in a Trust Hospital. *Journal of Clinical and Diagnostic Research* 2013; 7(12): 2814-2817.
24. Hajavi A, Khoshgam M, Moosavi M. A Study on Knowledge and Considering of Consents Legal Aspects in Teaching Hospitals of Shahid Beheshti University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Health Administration* 2009; 12(36): 47-52.
25. Anup N, Himanshu K, Gautam B, Sonia P, Swasti T. Knowledge, attitude & practices regarding Ethics & Law amongst medical and dental professionals in Rajasthan - A Questionnaire study. *IOSR Journal of Dental and Medical Sciences (IOSR-JDMS)* 2014; 13(5): 102-109.